

AnletsBladet

NR 3

SEPTEMBER 2010

Ordföranden har ordet

En härlig sommar börjar gå mot sitt slut och höstens mörker sänker sig. Vi går från ett intensivt uteliv (hoppas jag) till mera innesittaraktiviteter.

Det är dags för mera släktforskning! Föreningen satsar på att utöka kontakterna med medlemmarna. Vi öppnar flera möjligheter att besöka vårt forskarrum på Broängsgården. Vi erbjuder mera öppettider under såväl dagtid som kvällstid. Vi har 6 stycken moderna datorer utrustade med sökprogrammen Arkiv Digital, Genline och Svar. Dessutom har vi ett antal intressanta CD-skivor som står till medlemmarnas förfogande. En nyhet för hösten är skivan "Dödbok nr 5 (1901 – 2009)".

När forskarrummet är öppet så finns alltid erfarna släktforskare på plats. De är beredda att hjälpa dig över problem med datateknik, tyda svårlästa noteringar i kyrkböcker eller vad det nu kan vara som lägger hinder i vägen för din forskning. Välkommen!

En annan nyhet för hösten är att vi har öppnat en akutmottagning för medlemmarna. Du är välkommen att sända in dina släktforskarfrågor till "Botvidsakuten" e-postadress akuten@botvid.org. Vi har ständig bevakning av denna adress och kommer att nyttja föreningens hela kompetens och erfarenhet för att besvara dina spörsmål. Här kan du alltså få hjälp av föreningen utan att behöva besöka forskarrummet.

Jag hoppas dock att få träffa dig i såväl forskarrummet som vid våra medlemsmöten och studiebesök. Höstens program presenteras på annan plats i detta nummer av Anletsbladet. □

KE Gräns

Foto och föremål berättar

Om foton och föremål berättade Leif Jacobsson på medlemsträffen 2010-04-28. Leif kom in i vår lokal med en gammal resväska och en vevgrammofon som han ställde upp på ett bord. Gitarren ställde han bredvid.

Han återberättade det han hört, om minnen han hade från en del föremål han tagit med sig, sjöng sånger och spelade musik från förr.

Han tog fram en kniv ur sin väska och delgav oss de minnen som han sammanknippar med denna kniv. Järnet hade han själv skrapat ihop från botten av en sjö vid Björndammen i Södermanland. Myrmalmen som han hämtat, tog han till en liten portabel masugn och smälte ner. Klumpen togs sedan till en smedja i närheten och den blev så småningom ett knivblad. Kunniga hantverkare gjorde skftet och den fina läderslidan han förvarade kniven i.

För en utomstående är det bara en kniv, men med den historia han kunde berätta får kniven ett alldeles speciellt värde även för efterkommande.

Olika ljud får oss också att minnas. Leif lade på en skiva, vevade upp den gröna grammofonen och där kom den lite raspiga rösten av Sven Olof Sandberg när han sjöng Gamle Svarten.

Leif har gjort ett radioprogram till 100-årsminnet av S O Sandbergs födelse. Han berättade att Sandbergs mor hade tjänt piga hos prosten i Kimsta. Denne hette Johan Baptist Haglund och var Leifs mormors farfar. Han visade ett gammalt foto av prosten och sa att det kändes märkligt att ha ett foto av en 1700-talsmänniska. Haglund var född 1794.

Ett gammalt kuvert från en avsändare i Minnesota i USA blev upptakten till en

resa dit. Där var hans farmors född. Hennes föräldrar bodde under många år i Amerika innan familjen flyttade tillbaka till Sverige. Farmor Hulda ville så gärna att hennes barn skulle få se hur de hade bott i Minnesota. Leifs pappa hade tänkt resa dit, men kom aldrig iväg. Leif träffade sin farmor och sa att han skulle åka dit året därpå och hon glädde sig mycket över det. Han kontaktade släktingar som bodde kvar och träffade sedan dem och även de som flyttat till Kanada.

Harriet var en av dessa släktingar som han fick kontakt med. Hon hade en kartong med gamla foton och där hittade han en bild av sin farmor och hennes bror taget i slutet av 1890-talet. Flera andra familjebilder fanns också till Leifs stora glädje. Med hjälp av en gammal karta hittade han till platsen där hans farmor var född. Huset fanns inte kvar, men den gamla skolan låg där en bit från Red River.

Leif for vidare och uppfyllde en gammal dröm. Att få se Klippiga bergen. Han stannade bilen på en rastplats däruppe, tog med en sten som minne och skrev på undersidan "Rogers pass" 2001. Han uppmanade oss igen att skriva på olika föremål var de kommit ifrån. Det är ju föremålets historia som ger mervärde.

Sen blev det underhållning. En finsk sång sjöng han för oss innan han visade oss fler foton. Det var en snusdosa som minne av den gången man grävde vid Malma kyrka. Där hade kronolänsmän bott i flera generationer från slutet av 1500-talet. En

Forts. på sid. 3

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS
SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Jo Carina Wolff, Storskiftesväg. 118
145 60 Norsborg. Tel. 08-531 822 47,
mobiltfn. 070-351 41 22

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 778 23 53
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr. Jo Carina Wolff, 531 822 47
E-post: jo.carina.wolff@telia.com
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 23 51
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Suppl. Anita Karlsson, 530 333 10
Suppl. Mats Johansson, 6082396

AnletsBladet

Ansv.utg. Karl Erik Gräns, 778 23 53
E-post: keg@kegkonsult.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com
Hans Stedfeldt, 530 364 77
E-post: hans@stedfeldt.pp.se

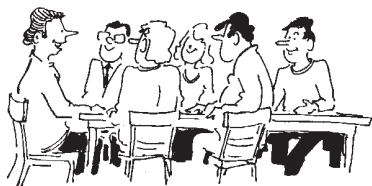
Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift 2010: 175:-
Famijemedlem: 50:-
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 23 51
E-post: inger.feldhofer@telia.com

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Höstens styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna 15/9, 13/10, 10/11, 8/12.

Medlemsträffar

Höstens medlemsträffar blir 23/9 (obs torsdag), 27/10, 24/11 (studiebesök). Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vassa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under hösten 2010 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba.

15 sep (13-17)	22 sep (18-21)
6 okt (13-17)	13 okt (13-17)
20 okt (18-21)	3 nov (13-17)
10 nov (13-17)	17 nov (18-21)
1 dec (13-17)	8 dec (13-17)

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 2/2010 har föreningen fått 7 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Gunilla o Stig Edsle	Huddinge
Ann Johansson	Huddinge
Erland Karlsson	Vårby
Ronny Olsson	Norsborg
Johan Hedström	Huddinge
Margareta Hedström	Huddinge

Släktforskardagarna i Örebro

Text: Ingemar Lindström

Det var i Örebro som grunden lades till vårt moderna Sverige. För exakt 200 år sedan i augusti 1810 på riksmötet i S:t Nicolai kyrkan i Örebro valdes Napoleons marskalk Jean Baptiste Bernadotte till svensk tronföljare. Han antog namnet Karl Johan och besteg senare tronen som Sveriges och Norges kung. 2010 har varit fyllt av aktiviteter och firanden i Örebro. Allt från konferenser och seminarier till folkfest, utställningar, visningar och besök av kungliga familjen och i helgen av mig, Ingemar Karl Johan, som enligt envisa rykten är bördig från Bernadotteätten genom min farfar vars far ska varit Karl XV. Så ligger det till. Inget större pådrag kunde dock märkas då jag anlände till staden, men jag fick i alla fall en fribiljett (40 kr) till släktforskardagarna. Efteråt har jag förstått att det berodde på att jag var Botvidsbygdens släktforskarförerings ombud på riksstämman och inget annat. Sånt är livet. Conventum mitt i stan var reserverat för släktforskardagarna. Hallen för alla utställare var i Arenabyggnaden. I fyra salar i andra byggnader hölls föredrag och i kongresshallen hölls riksstämman. Allt

Idel ädel adel

Trots att de flesta av oss har helt andra rötter än kungar och adeln var vi 27 st som fick en historisk tillbakablick i Riddarholmskyrkan, som visade sig inte alls fungera som kyrka i dag utan mer som ett historiskt museum. Vår guide förde oss från Magnus Ladulås 1200-tal fram till den senaste begravda kungligheten som är Gustav V (d 1950) Kyrkan, som stod färdig omkring år 1300, var då en del av ett gråbrödrakloster. Under stormaktstidens 1600-tal beslöt Gustav II Adolf att kyrkan skulle användas för kungliga begravningar och så fungerade den ända fram till Gustaf V:s begravning. Det blev en intressant och lärorik påminnelse om delar av vår svenska historia.

Därefter värmde vi upp oss med en kort promenad över bron till Riddarhuset. Där vi, tillsammans med en grupp från ett Vallonsällskap, fick en inblick i adelns och ridderskapets historia. Huset tog 33 år att bygga (1641 till 1674) och fyra olika arkitekter avlöste varandra och satte sin prägel på byggnaden. Det ägs och förvaltas i dag av den svenska adeln.

Riddarhusets bibliotek är öppet vard. 9.00-12.30 för eventuell släktforskning.

Inger Feldhofer

skedde parallellt och det var svårt/omöjligt att hinna med allt.

På lördag em. var det dags för riksstämman. Drygt 150 ombud var närvarande då röstlängden fastställdes. Till ordf. för riksstämman valdes Lars Molin ordf. i Örebro kommunfullmäktige. Protokoll fördes förstås och kan så småningom läsas i förbundets informationstidning **Angeläget**. Här nedan kommer några axplock.

Antalet rapporterade medlemmar var vid senaste årsskiftet 73011. Tre nya fören-

Forts. på sid. 3

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba Buss 715 avgår 18.17 och 18.47 från Tumba C och stannar utanför lokalen.

23/9 kl. 19.00. Medlemsträff

"Oäkta anor"

Förr fanns det oäkta barn. **Gull-May Lindström**, författare och föreläsare med anor från Söder och Grödinge, kåserar kring sin släktforskning. Hon har gedigen erfarenhet i ämnet. Hon är första kvinnan i familjen på 6 generationer, som fötts inom äktenskapet. Kaffe serveras från kl. 18.30.

Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

27/10 kl. 19.00 Medlemsträff

Släktforskning i framtiden

Svenska Släktforskarförbundets ordförande, **Barbro Stålheim**, ger sin syn på släktforskningens framtid. Hur kommer släktforskningen att utvecklas och hur kan vi bidra till att sprida den i allt vidare kretsar? Mötet avslutas med en frågestund och möjlighet till diskussion med förbundsordföranden.

Kaffe serveras från kl. 18.30.

Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

24/11 kl. 17-19 Studiebesök

Riksarkivet, Marieberg

Vi besöker Riksarkivet, Marieberg för en guidad visning.

I Riksarkivet förvaras handlingar från den centrala statsförvaltningens äldsta tid fram till nutid och från enskilda arkivbildare, som person- och gårdsarkiv, föreningsarkiv samt några företagsarkiv. För ytterligare information titta på hemsidan www.riksarkivet.se. Visningen startar kl 17.00 och avslutas senast kl 19.00. Antalet platser är begränsat och medlemmar kommer att ges företräde. Eventuellt resterande platser kan erbjudas icke-medlemmar till en kostnad av 80:-.

Samling kl 16.45 utanför Riksarkivet, Fyrverkarbacken 13, Marieberg, Stockholm.

Om intresset visar sig vara mycket stort så kommer vi att arrangera studiebesök för flera grupper.

Föranmälan görs till Inger Feldhofer på telefon 778 23 51 eller via e-post inger.feldhofer@telia.com senast den **17/11**. För medlemmar gäller principen först till kvarn ...

Släktforskar dagarna...forts. från sid. 2

ingar hälsades välkomna i förbundet bl.a FMV släktforskarförening, där vår webmaster Mats Johansson ingår i styrelsen. En ökning med 1,6 % sedan året innan. En proposition att instifta ett nytt pris utöver Örnerpris och hedersdiplom las fram och föreslogs kallas Årets eldsjäl. Utmärkelsen ska gå till en eller flera släktforskare eller en förening som genom stort engagemang, kunnighet och på ett väsentligt sätt, bidragit till att lokalt, regionalt eller rikstäckande sprida kunskap om släktforskning. Årets eldsjäl ska vara en inspiratör och förebild för andra släktforskare och/eller föreningar. Mötet tillstyrkte förslaget.

Åtta motioner hade lämnats in. Tre handlade om reseersättning till stämooombuden. En sänkning från 800 till 500 kr från 2011 klubbades igenom. Att ha släktforskar dagar vartannat år och därmed riksstämman i Stockholm mellanliggande år avslogs. Motionen ang. uppföljning avseende av förbundsstämman tagna beslut diskuterades och riksstämman gick emot styrelsens förslag att redovisa uppföljningen i verksamhetsberättelsen. Särskild redovisning ska gälla. Övriga motioner kan läsas om i Angeläget.

Nuvarande förbundsordf Barbro Stålheim omvaldes på två år. Här slutade för mig ett normalt möte. Det var dags att välja 5 styrelseledamöter. 3 var villiga att omväljas och 2 hade av sagt sig omval. Valberedningen hade fått in väldigt få förslag då nomineringstiden gått ut och därför själv letat upp villiga och passande. Med avsikt kommer jag inte att namnge några fortsättningsvis men valberedningen hade på förslag de tre som var villiga att omväljas + A och B (en inom släktforskningen mycket känd person). På stämman föreslogs sedan C med uppläst motivering och D med uppläst motivering. Därefter tog person E (en inom släktforskningen mycket känd person) till orda och tog först fram några goda sidor hos B men kom sedan med en hel del negativt om B, bl a gällde det samarbetsproblem. E rekommenderade oss att rösta på D. Så var det dags för val med Ja-rop. Sju förslag skulle bli fem valda. Det gick inte att avgöra med Ja-ropet. Rösträkna kallades fram och röstkort skulle höjas i luften. Nej då, någon begärde slutet omröstning, så det blev dags att fylla i sin röstsedel i stället och efter upprop via ombudslistan komma fram till podiet och visa upp sitt röstkort och lämna sin röstsedel. Hela proceduren tog väldigt lång tid och tidschemat sprack. Utfallet blev efter röst-räkning (om jag uppfattade det hela rätt) de tre för omval + A och D.

Lokalen utrymdes snabbt, läktarna hisades upp i taket och på den frilagda ytan dukades det upp till stämmomiddag och underhållning.

Bland de drygt 100 utställare i mässhallen hade jag i uppgift att besöka förbundets monter och där hämta ut det vi beställt. Föreningen har nu köpt **Sveriges dödbok 1901-2009** (innehåller 7880000 poster) den blir tillgänglig i vårt släktforskar rum så fort den har blivit installerad. **Fader okänd** som vi också hade beställt har blivit försenad och kommer i mitten av november.

Örebrobesöket avslutades med en guidad visning av slottet. Man ville ju gärna se var släktingarna bott. □

Kom igång med släktforskning

Har du också undrat över hur man börjar och vilka hjälpmedel som finns. Kom och lyssna till erfarna släktforskare från Botvidsbygdens släktforskarförening den 20 september kl. 18.30-20.00 på Huddinge bibliotek.

Släktforskarstöd på biblioteket

Har du kört fast i din forskning? Vill du ha tips och råd om hur du går vidare? Lördagarna 25/9 och 13/11 mellan 11-15 på Huddinge bibliotek finns erfarna släktforskare från Botvidsbygdens släktforskarförening på plats och svarar på dina frågor.

Genline är uppköpt

I mitten av juni meddelades att *Genline* blivit uppköpt av *Ancestry.com*, som ju är känt som världens största nätbaserade släktforskningsföretag med tusentals databaser med olika innehåll, mest från USA.

(Dagens industri 2010 15/6)

Foto och föremål...forts fr. sid 1

av länsmännen var anfader till Petter Ljunglöf som blev kallad Snuskungen i modern tid.

Han uppmanade oss också att skriva ned minnen från vår egen tid. En av hans nedtecknade berättelser var om en kväll i kohagen med dans till en skiva med SO Sandbergs sång.

Alla vi 26 personer som lyssnat till detta inspirerande föredrag applåderade livligt, tackade Leif och försvann sedan hemåt denna onsdagskväll.

Text: Anita Karlsson

Storebror staten vakade över alla resenärer

Förr var det förbjudet att utvandra från Sverige - ett förbud som hävdades först 1840 - och man höll noga uppsikt över dem som var på resa in eller ut ur landet i olika ärenden. Invandringen var hårt reglerad, och endast folk med reformert religion fick komma in före 1740-50-talet, om de inte kom hit på kontrakt för att arbeta, som vallonerna. Det krävdes också pass för att resa inom Sverige. Rena rama öststaten alltså.

Det var höga straff mot utvandring, förbud för vissa grupper - som icke protestanter, "tattare" och "zigenare" - att bo i riket, och för inrikes resor krävdes som sagt pass.

Detta är vi som släktfoskar idag glada för, eftersom det finns en dokumentation om resor och in- och utvandringar. Men det är mer sannolikt att man hittar material om rika och framgångsrika än om vanligt folk.

Vad gäller kraven på pass för inrikes resor så gällde de för hög som låg.

Per Kalm, som var lärjunge till Linné, reste vid ett tillfälle runt i Bohuslän. Men han hade inte rest in till Göteborg, som var utanför hans resrutt, för att få landshövdingens påskrift i sitt pass, och fick därför besök av länsman i den lilla orten där han befann sig. Att han hade fullt med personliga påskrifter i sitt pass från andra landshövdingar imponerade inte på länsman.

Ämbetsmän och studenter

De som reste förr var militärer, civila ämbetsmän, studenter, handelsmän och människor som skulle hälsa på släkten eller åka till någon kurort för rekreation.

De registrerades i liggare och rappor-

ter om passagerare på postdiligenser, i passjournalerna, i redovisningar av "passageraravgifter" samt andra källor som hade med kontrollen av utländska medborgare att göra, eller t.o.m i vanliga tidningsnotiser som berättade vilka resande som kommit till orten. Dessa notiser blir vanligare ju längre fram i tiden man kommer.

Länstyrelserna och landshövdingen i residensstäderna, liksom Lunds universitet, hade befogenhet att utfärda pass.

Passjournalerna ger en bild av vilka som reste. De kan också komplettera varandra. Om det saknas uppgifter i ett arkiv, så kan man finna uppgifter om den resande i ett annat. När han kom fram till sitt resmål stod det t.ex varifrån han kom. Förutom i länstyrelsernas arkiv kan man finna uppgifter i Krigsarkivet och Kommerskollegiets arkiv på Riksarkivet.

Många höll koll

I Överståthållarämbetets arkiv förvarades passagerarförteckningar och rapporter om dem som reste utomlands. Denna verksamhet upphörde först 1860, så beståndet borde vara mycket bra. Men så är det inte, arkivet är mycket hårt gallrat. Som tur är finns en del kvar i Riksarkivet. Många var de ämbetsmän som höll rätt på undersåtarna.

- Postmästaren i gränsorter rapporterade vilka som passerade.

- Landshövdingen rapporterade vilka som var ute och reste och vem han hade "förpassat" d.v.s utfärdat pass till.

- Gästgiverierna skulle förteckna gästerna i sin liggare, som nu finns i kronolänsmans arkiv.

De resande hade huvudsakligen två vä-

gar ut ur landet i södra Sverige - Ystad och Helsingborg. Postmästaren i Ystad rapporterade flitigt till Kanslikollegium och till Överpostdirektören i Stockholm om vilka som reste in och ut med postjakten. Båda arkiven finns på Riksarkivet.

Passageraravgift

Från och med 1734 fick alla som reste utomlands betala en passageraravgift som bl.a gick till flottans änkor. Materialet finns därför i flottans räkenskaper på Krigsarkivet och kan ersätta mycket av det som rensats ut från Överståthållarämbetets register, eftersom det är samma typ av uppgifter.

Här kan man t.ex finna att Johan Pasch, konterfejare, var ute på resa i juni 1755, liksom Elias Martin i april 1766, också han målare. Fil.mag. Erik G. Geijer tog i juli 1809 en tripp till England, och Mamsell Jenny Lind åkte i juni 1841 till Frankrike, kanske för att sjunga på Operan i Paris?

Tråkigare var det för Jur.cand. Th. Thorild - han som fått en T-banestation uppkallad efter sig - som i mars 1793 "förpassades" till Helsingör - han tvingades nämligen i landsflykt såsom den radikala samhällskritiker han var.

Passkrav bort 1860

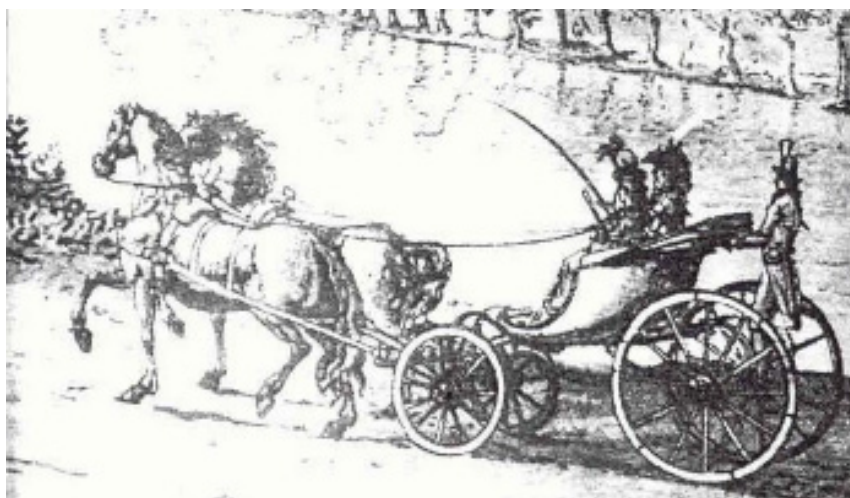
Utländska gäster var man särskilt noga med att hålla reda på. Den 27 juni 1829 finner man att Bokhandlaren Bonnier från Köpenhamn anlant till Sverige.

Ett annat arkiv som är mycket skadat är Justitiekanslerns arkiv, som innehåller passjournaler. Men det kan kompenseras av att man i andra länsstyrelser än Stockholms kan hitta folk som ska till Stockholm eller kommer därifrån. På så sätt får man ändå tag på uppgiften.

Man kan hitta resande till och från Stockholm på flera ställen, t.ex i Ystad, bland annat tack vare den samvetsgranna postmästaren där.

År 1860 upphörde passkravet. Anledningen var helt enkelt att det blivit mycket enklare att resa. Ångfartygen hade kommit och gick mellan Helsingborg och Köpenhamn, tågen började gå över hela landet - det blev helt enkelt omöjligt att hålla rätt på folk, eftersom de resande var så många fler än förut. Det började gå för fort för att man skulle hinna med kontrollen.

Passväsendet urholkades därmed tills det försvann. Möjligheterna att följa enskilda personer minskades kraftigt från 1860. Men då finns istället husförhörslängderna och andra källor som gör att man kan följa folk den vägen. □

Med den här bilden av ett "vrålåk" från förr är det mer sannolikt att man hittar uppgifter om rika och framgångsrika resenärer än om vanligt folk i de pass- och resehandlingar som bevarats.